

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quęstio tertia. Vtrum Deus sciat futura contingentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

Ad secundum dicendum quod omnium cognitio tam simplicium, quam enunciabilium est Deo attribuenda, quum hoc sit perfectio, sed modi includentes imperfectionem sunt ab eo relegandi, & ille circa enunciabilia est intelligere componendo & diuidendo, ex quo prouenit error, quum hoc sit ex imperfectione virtutis intellectuales, quae non statim perfecte attingit ad omnia quae possunt conuenire rei, vel disconuenire, propter quod hic modus Deo non conuenit.

QVÆSTIO TERTIA.
Vtrum Deus sciat futura contingentia.
Thom. 1. q. 14. art. 13.

TERTIO queritur vtrum Deus sciat futura contingentia. Et videtur quod non, quia omne scitum a Deo ex necessitate eueniet, sed nullum futurum contingens de necessitate eueniet, ergo nullum futurum contingens est a deo scitum, minor patet ex propriis rationibus terminorum, probatio maioris, accipiamus aliquod futurum scitum a Deo, puta quod Sortes curret cras, aut ergo necessario curret, aut possibile erit eum non currere, si necessario curret haberetur propositum, si non necessario, sed possibile est eum non currere, ponatur in esse, quia secundum regulam Aristotelis possibili posito in esse, quod sequitur non est impossibile: ponatur ergo in esse, quod Sortes non curret, sed Deus scit quod curret, ergo scientia dei fallitur, quod est impossibile.

Item omnis conditionalis, cuius antecedens est necessarium, & consequentia necessaria, & ipsam consequens est necessarium, sed hæc est quedam conditionalis si deus præsciuit A fore. A erit, cuius antecedens est necessarium, tum quia æternum, tum quia præteritum, & consequentia necessaria, quia oppositum consequentis non stat cum antecedente, ergo consequens est necessarium, & eodem modo arguam de quolibet futuro contingente.

Item ex maiore de necessario, & minore de inesse sequitur conclusio de necessario, vt dicitur primo priorum. Vnde sic, omne scitum a Deo, necessario est verum, sed A fore est scitum a Deo, ergo necessario est verum, quod A erit, & sic idem quod prius. Si dicatur quod hæc est duplex, scitum a Deo necessario est verum, quia potest esse de deo & sic est vera & composita sub hoc sensu scitum a Deo in quantum scitum necesse est esse verum, vel potest esse de re, & sic est diuisa & falsa sub hoc sensu, id quod est scitum a Deo necesse est esse verum. Sed cõtra hoc arguitur sic, ista distinctio solum habet locum in formis separabilibus, siue quibus potest esse subiectum, non autem in formis inseparabilibus, nullus enim distinguit hanc, cygnum album possibile est esse nigrum, quia albedo non est separabilis a cygno, nisi secundum rationem, vnde quod non potest simul esse cum albo non potest simul esse cum cygno, sed esse præscitum est inseparabiliter conditio se habens ad omne futurum, ergo illa distinctio non habet hic locum.

IN CONTRARIUM est, quia illa quæ fiunt ab agente libero & habente dominium sui actus possunt non fieri (hæc enim est natura liberi arbitrii) sed multa fiunt ab agente libero, & habente dominium sui actus (vt merita & demerita nostra) ergo possunt non fieri, fiunt ergo contingentiter, sed talium Deus habet cognitionem, cum remuneret merita, & puniat demerita, & ab æterno cognoscit ea ante quæ fiunt, alioquin scientiæ eius aliquid accresceret, ergo Deus cognoscit futura contingentia.

RESPONSIO. ad solutionem huius questionis duo præmittenda sunt. Primum est, quid vocamus futurum contingens, & quot sunt modi futuri contingentis. Secundum est de modo cognoscendi contingentis.

QUANTUM ad primum sciendum quod antequam res sit in actu secundum esse sue existentie, solum habet esse in causis suis, & dicitur futura. Causarum autem inuenitur triplex gradus, quedam enim sunt causæ necessariæ in se, & in ordine ad effectum, sicut est motus cæli in comparatione ad eclipses, & ad alios effectus, qui ex motu orbis necessario eueniunt, & effectus præexistentes in talibus causis sunt quidem futuri, sed non contingentis, imò sunt necessarii. Aliæ sunt causæ quæ non sunt necessariæ saltem per comparationem ad effectus, vt eos necessario producat,

imò possunt non producere, & effectus præexistentes in talibus causis sunt futuri, & contingentis. Et horum est triplex differentia, quia quedam causæ contingentis determinatæ sunt ad producendum suos effectus, vt frequenter, nec deficiunt nisi raro (vt quod homo generetur cum quinq; digitis solum) hoc enim euenit vt in pluribus, raro autem euenit vt generetur cum pluribus, vel paucioribus quinq; effectus igitur talium causarum dum præexistunt in eis sunt futuri & contingentis, sed quidam eorum sunt contingentis frequenter, quidam verò raro, alii verò sunt causæ quæ de se nullam habent determinationem ad hunc effectum producendum vel non producendum, sed indifferenter sese habent ad vtrumque, sicut est liberum arbitrium, vt fortes potest currere, vel non currere, & effectus præexistentes in talibus causis sunt futuri & contingentis ad vtrumlibet, sunt ergo in vniuerso futura contingentia quedam frequenter, quedam raro, quedam ad vtrumlibet. Patet etiam quod contingentis ad vtrumlibet nunquam dicitur per comparationem ad causam agentem ex necessitate nature, illa enim semper est determinata ad vnum, nisi impediatur quod fit vt raro, sed dicitur per comparationem ad causam agentem liberam, quæ potest agere & non agere, quæ vt fit nunquam aliquid producit, cum sit æquæ indifferens ad opposita, propter quod quæ ratione produceret vnum ad alterum. Quantum ad secundum, scilicet de modo cognoscendi contingentis, sciendum est quod contingentis & quælibet res alia potest cognosci dupliciter. Vno modo in causa sua. Alio modo in sua existentia. Alio enim modo cognosco de milite, quod debeat pugnare quado video eum armari, & alio modo quando video eum actu pugnare.

HIS SUPPOSITIS descendendum est ad quæstionem, circa quam primo inquiretur vtrum de futuris contingentibus possit haberi certa cognitio solum ex causis suis. Secundo vtrum Deus habeat cognitionem de futuris contingentibus secundum suam actualem & propriam existentiam, & tertio quomodo fiat certitudo diuinæ scientiæ cum contingentia rerum.

Quantum ad primum dicunt quidam quod de contingente non potest haberi certa cognitio per causam suam, sed solum coniecturalis, quod probant sic, quicumque cognoscit rem aliquam per talem causam qua posita effectus vel res illa potest poni, vel non poni, non habet de illa certam cognitionem sed fallibilem & coniecturalem, sed qui cognoscit futurum contingens solum per causam suam cognoscit ipsum solum per talem causam qua posita adhuc contingens potest poni vel non poni, cum sit impediibilis, ergo &c. Et ideo dicitur quod si Deus haberet solum cognitionem de futuro contingente per causam suam contingentem & impediibilem, non haberet de eo certam cognitionem.

Sed istud non videtur, quia sicut ex causa necessaria sequitur effectus necessarius infallibiliter, sic ex causa impediibili determinata ad vnum si non sit impedita, sequitur effectus contingens infallibiliter, nisi quod hæc infallibilitas est ex suppositione, prima autem est secundum se & absolute, & eodem modo a causa indifferente & impediibili si determinetur & non impediatur sequitur suus proprius effectus infallibiliter, igitur sicut in causa necessaria præcognoscitur effectus necessarius certa cognitione, sic cognita causa impediibili, & omnibus quæ eam impediunt possunt, & insuper ea quæ eam impediunt, vel non impediunt, certitudinaliter potest cognosci quis effectus eueniet et vel non eueniet & similiter cognita causa indifferente & impediibili si cum ea cognoscantur omnia quæ eam determinare possunt & determinabunt, & omnia quæ eam impediunt possunt & quæ impediunt vel non impediunt, potest infallibiliter cognosci quis effectus eueniet. Nunc autem deus non solum cognoscit causam contingentem in se & absolute, quia sicut ea vel per eam non cognoscitur infallibiliter alii quis effectus nisi tantum coniectura probabili (vt bene dicit alii) sed cognoscit omnia quæ eam determinare possunt & quæ determinabunt, insuper cognoscit omnia quæ eam impediunt possunt & quæ impediunt vel non impediunt, ergo Deus in causa contingente sic cognita potest certitudinaliter cognoscere effectum futurum contingentem. Item deus non

cognoscit alia à se nisi per cognitionem suæ essentia, futura ergo contingentia si nouit, nouit per notitiam suæ essentia, aut ergo per hoc q̄ essentia sua est eorū causa, aut per hoc q̄ est eorum exemplar, non per hoc q̄ est eorum exemplar, ut probatum fuit supra dist. 33. ergo per hoc q̄ est eorum causa, ergo prima imò tota cognitio quam habet Deus de futuris contingētibus est per eorum causam, & sic patet primum.

11. Quantum ad secundum, scilicet utrum Deus cognoscat futura contingentia quantum ad eorum actuale existentia. Sciendum q̄ potest habere duplicē intellectū, vnum utrum Deus cognoscat futura contingentia quantum ad suam actuale existentia, id est, ea actu existere, & sic constat q̄ non, quia intellectus dicens esse quod nō est, est falsus, sed futura contingentia nondum sunt actu, alioquin non essent futura sed presentia, ergo si Deus intelligeret ea actu existere intellectus eius esset falsus, q̄ est impossibile, Deus ergo non cognoscit futura contingentia quantum ad eorum actuale existentiam sic q̄ cognoscat ea actu existere. Alius potest esse intellectus, scilicet q̄ Deus cognoscat futura contingentia quantum ad suam actuale existentia non q̄ Deus cognoscat ea iam actu existere, sed quia deus ab æterno nouit illam propria & distinctam & actuale existentiam quā habebunt processu temporis in seipsis, & hoc modo Deus cognoscit futura contingentia quantum ad eorum actuale existentiam. Cuius ratio est, constat enim q̄ Deus cognoscit contingens dum est præsens puta sortem currere, alioquin ego cognoscerem illud quod Deus ignoraret, si ergo non cognoscebat hoc prius quando fuit futurum, sequeretur quod aliquid accreuisset suæ scientiæ quod est impossibile.

12. Quidam tamen dicunt q̄ quantum ad istam cognitionem requiritur q̄ res creatæ sint præsentis deo quantum ad suas proprias & actuales existentias, quia prima cognitio quæ est per causam, est vel esse potest rei absentis, ista autem secunda cognitio est rei tantum præsentis. Qualiter autē futura contingentia possint esse deo præsentia ab æterno, secundum suas proprias & actuales existentias declarant sic, æternitas est duratio indiuisibilis tota simul existens, & ideo quicquid coexistit æternitati coexistit toti, constat autem q̄ omnia quæ temporaliter sunt, æternitati coexistunt eo q̄ ipsa semper existit, propter quod quicquid quandoq̄ existit coexistit æternitati, igitur quæcunq̄ sunt per differentias temporū toti æternitati coexistunt, sed non coexistunt toti nisi ab æterno coexistenter ei, ergo quæcunq̄ sunt secundū differentias temporū, ab æterno coexistunt Deo cuius esse & cognitio sunt in æternitate, & hoc est quod consuetum est dici, q̄ æternitas tota simul existens ambit totum tempus, sic igitur dicunt q̄ futura contingētia sunt ab æterno Deo præsentia secundum actuale suā existentia, ac per hoc sunt ab eo determinatē cognita, quia ut actu sunt non sunt ad vtrumlibet, sed sunt determinata ad vnum.

13. Sed hic videtur esse duplex defectus. Vnus est de hoc quod dicitur quod futura sunt ab æterno deo presentia secundum suum esse actuale, quia quod nihil est in se nulli potest realiter & actualiter coexistere. coexistere enim presupponit existere, sed futura non solū contingētia, sed quæcunq̄ generantur, ab æterno nihil fuerunt in se secundum esse actuale, sed solum in potentia dei creatis, ergo nō poterunt ab æterno deo eo existere secundū presentialem suā actuale existentia.

14. Item quæcunq̄ coexistunt vni & eidem sic q̄ nunquam est verū de vno eorum q̄ coexistit illi, quin sit verum de altero, illa necessario coexistunt sibi, sed si omnia coexistunt Deo ab æterno nō est verum dicere, q̄ dies hodiernus coexistit vel coexistat Deo, quin illud idem sit verum de die hesterno, ergo dies hodiernus & hesternus simul sibi inuicem coexistunt & coexistunt, hoc autem est impossibile, ergo & illud ex quo sequitur, scilicet q̄ omnia ab æterno realiter coexistunt Deo. maior patet, quando enim duo coexistunt tertio sic q̄ vno eorum coexistente, aliud nō coexistit, tunc non oportet q̄ illa duo coexistentia sibi inuicē, sicut durationi meæ coexistit Pascha & Pentecostes, sed coexistente vno aliud nō coexistit

bat, & ideo non oportet q̄ sibi inuicem coexistant, sed si nunq̄ vnum coexistit mihi, quin aliud similiter pro tunc mihi coexistere, necesse esset q̄ illa sibi inuicem simul coexistere, & hæc fuit maior minor autem de se manifesta est, si enim semper & ab æterno oia coexistunt deo nunq̄ vnū coexistit, quin aliud coexistat, sequitur ergo conclusio.

15. Item similitas (cum sit relatio) requirit extrema in actu, si sit actualis similitas, sed creature nō fuerunt ab æterno in actuali existentia, ergo non fuerunt simul cum eo.

16. Alius defectus est, quia dato q̄ futura hoc modo essent presentia deo ab æterno, istud tamē nihil faceret ad hoc, ut determinatē & certitudinaliter cognosceretur ab ipso, propter quod tamen illud ponitur, quia cognitio rerū à Deo in nullo dependet ab existentia rerum, unde dato q̄ Deus nihil produxisset aut produxisset, nihilominus deus habuisset ita perfectā & determinatā cognitionem de rebus quantum ad eā quidditatem, & quantum ad existentiam actualem quā habere potest sicut nunc habet, alioquin futuritio rerū secundum aliquā differentiam temporis esset causa distinctæ cognitionis in deo, quod est inconueniens, & tamē si nihil fuisset aut futurū esset res non essent deo presentes ab æterno realiter secundū alia quod esse actuale, quia nullum habiturū essent in tempore, & illa presentia nō ponitur nisi quia æternitas ambit totum tempus, propter quod quicquid ponitur esse secundum aliquā differentia temporis, ponitur semper esse præsens æternitati, cū igitur idem sit apud cognitionē diuinā, posita presentia rerum, vel nō posita, frustra ponitur futura contingentia esse ab æterno Deo presentia ad hoc ut sint ab eo determinatē cognita.

17. Ad rationem in oppositū cum dicitur quicquid coexistit æternitati, coexistit toti, & quicquid coexistit toti, coexistit ab æterno ei. Dicendū q̄ cum æternitas sit duratio nō habens partē & partem intra se, nec habens principium & finē quibus claudatur, ideo totalitas æternitatis potest accipi dupliciter. Vno modo excludendo partem. Alio modo excludendo principium & finē. Et secundū hoc dupliciter dicitur aliquid coexistere toti æternitati. Vno modo, quia non coexistit vni parti tantū, & sic quicquid coexistit æternitati, coexistit toti, quia nō coexistit parti tantū, eo q̄ æternitas partes nō habet. Alio modo dicitur aliquid coexistere toti æternitati, quia coexistit ei, vt nō habet principium nec finē, & sic quicquid coexistit toti æternitati, coexistit ei ab æterno line principio, & coexistit in æternū sine fine, sed hoc modo non quicquid coexistit æternitati, coexistit toti, quia temporalia quæ quandoq̄ sunt, & pro tunc coexistunt æternitati, quia tunc dum æternitas est, licet coexistant toti æternitati prout coexistunt ei non secundum partem, cum non coexistunt ei toti, vt non est habens principium nec finem, & ideo non coexistunt ei ab æterno.

18. Sic igitur patet qualiter Deus cognoscit futura contingentia, quia cognoscit ea determinatē quantum ad suas proprias & determinatas actualitates quas habebit, nec cognoscit ea per hoc q̄ sint ei ab æterno presentia realiter, sed per hoc q̄ essentia diuina, vt causa est sufficiens ratio representandi intellectui diuino determinatē singula modo quo dictū fuit prius. De cæteris singularibus licet etiā essentia diuina sit prima et sufficiens ratio intelligendi ea, tamen nihil prohibet, q̄ Deus ea cognoscat in causis creatis contingētibus, cognitio tamen vtrorūq̄ dependet à cognitione diuinæ essentie.

19. Q̄ YANTVM ad tertium, scilicet an scientia dei imponat necessitatem rebus scitis. Notandum quod scientia dei comparatur ad res dupliciter. Vno modo, vt causa. Alio modo, vt cognitio infallibilis & certa, & neutro eorum modorum imponit necessitatem rebus. Quod nō vt causa patet primo sic, aliqua futura dependent à solo Deo sicut à causa, alia verò dependent ab ipso mediantebus causis secundis, sed scientia diuina neutris imponit necessitatem, ergo &c. Minor probatur quantum ad vtramq̄ partem. quod enim scientia dei vt causa non imponat necessitatem futuris quæ dependent à solo Deo, probatur sic, scientia dei non est causa eorum quæ sunt à Deo, nisi mediante voluntate, vt patet ex supra dictis, sed voluntas dei nō necessario vult quicquid Deus scit, sed liberè vult & potest non velle omne aliud ab ipso, ergo scientia dei, vt cau

Su. d. 31.

q. 2. 11

vt causa non imponit necessitatem rebus futuris, vnde et angelus & angeli qui inter omnes res creatas videntur esse effectus necessarii non sunt necessarii producti, sed liberi, nisi forte necessitate suppositionis, supposito enim quod Deus voluerit ea producere, necessarium est quod producantur non necessitate absoluta, sed necessitate prædictæ suppositionis.

20 Item patet de his quæ producuntur à Deo median-
ribus causis secundis sic, omnis effectus futurus contingens & contingenter eueniens, cuius aliqua causa per se est impediibilis potest impediri, sed eorum quæ sunt à Deo median-
tibus causis secundis multa sunt quæ præter scientiã diuinã habent causas impediibiles, vel per actionem contrariã, vel per dispositionem materiæ, ergo talia nõ obstante causalitate diuinæ scientiæ contingenter eueniunt. Minor de se patet, sed maior probatur, quia euenire contingenter est euenire cum possibilitate deficiendi, sed effectus qui dependet ex pluribus causis quacunque earum existente impediibili, & ita ponente deficere potest non euenire, & ita cum euenit, euenit cum possibilitate deficiendi, quare &c. Scientia igitur Dei, vt causa non imponit rebus aliquam necessitatem.

21 Itē nec prout est cognitio, infallibilis & certa quod est difficilius, non enim videntur posse stare simul, q̄ res possit aliter euenire, quã præscita scit, & q̄ præscientia nõ possit falli, propter quod est intelligendum q̄ in Deo ponimus duplicem cognitionem. Vnam qua apprehendit absolute rerum quidditates & essentias quæ potest vocari indiuisibilem intelligentiam. Aliam qua apprehendit habitudines rerum, secundum quas possunt adinuicem componi vel diuidi, & componuntur vel diuiduntur pro aliquo tempore, & hæc quæ cognitiones licet nõ differant ex parte Dei, qui omnia vno simplici intuitu cognoscit, tamen differunt ex parte cognitorum. Prima autem harum cognitionum nulli rei necessitate imponit, & tamen non potest falli, quia sub prima cognitione non cadit rem euenire vel non euenire, sed solum natura rei quantum ad suum quod quid est, & ideo siue res eueniat, siue non, talis cognitio non fallitur.

22 Itē nec secunda cognitione imponit necessitatem, nec fallitur. Cuius ratio est, quia circa eandem rem stant simul necessitas suppositionis, & contingentia simpliciter sed de eo quod est necessarium ex suppositione, potest haberi certa & infallibilis cognitio, ergo infallibilis & certa cognitio de aliqua re potest stare cum contingentia, cuius simpliciter, maior patet, quia sortem currere dum currit necessarium est ex suppositione, et vniuersaliter omne quod est quando est, necessarium est nõ simpliciter, sed ex suppositione, sortem tamen currere est simpliciter contingens, liberè enim currit, ergo circa eandem rem stant simul necessitas suppositionis & contingentia simpliciter, & hæc fuit maior. minor similiter patet, quia de cursu fortis dũ est, potest haberi & determinata & infallibilis cognitio, quia necessarium est sortem currere supposito quod currat, ita q̄ pro illo tempore non potest non currere, & sicut est de præsentis cursu fortis, quod potest infallibiliter cognosci propter suam determinationem & necessitatem suppositionis, sic est de omni futuro quantumcunque simpliciter contingente, si respectu eius possit inueniri aliqua necessitas suppositionis, inuenitur autem respectu cognitionis diuinæ, quia vt prius dictum fuit à causa impediibili, & simpliciter quoad hoc contingente supposito, q̄ non sit impedita, sequitur effectus infallibiliter & necessario necessitate prædictæ suppositionis, & similiter à causa indifferente & ad vtrumlibet (supposito quod determinetur, & non impediatur) sequitur infallibiliter determinatus effectus, intellectus ergo cui notæ sunt prædictæ suppositiones potest infallibiliter quodcumque futurum cognoscere, sicut visus meus, qui videt sortem currere infallibiliter nouit cursum fortis, talis autem est intellectus diuinus, qui non solum nouit causam futuri contingentis secundum se, sed nouit perfectè omnem cursum omnium causarum quæ possunt impedire vel non, & quæ impediunt vel non impediunt, etiam quæ determinabunt liberum arbitrium nostrum vt angeli, & quæ non, propter quod infallibiliter cognoscit omne futurum.

23 Causa autem horum est vniuersalitas diuinæ cognitionis, quã nihil subterfugit, sicut enim est de causa vt deficiat in causando, sic est de cognitione vt fallatur in iudicando de productione effectus per causam suã. Causa autem cuius ordinem nihil subterfugit, non potest deficiere vel impediri in causando, quia ois causa quæ impeditur, impeditur per aliquid quod subterfugit ordinem suæ causalitatis. Et ideo vna causa particularis impedit aliam, sed nulla impedit causã vniuersalẽ, sub cuius ordine vtraque continetur. Verbi gratia, ponamus q̄ sit aliqua constellatio quæ fecit istam herbam florere propter suam caliditatem, ex motu autè corporis cælestis superuenit alia constellatio quæ sua frigiditate impedit herbam ne vltra florescat, sed potius vt flos decidat, hic vna causa particularis impedit aliam, quia vna nõ continetur sub alia. Sed nunquid propter hoc impeditur effectus corporis cælestis, quod continet vtramque constellationem? non, sed impletur, quia effectus eius fuit, vt vsq̄ ad hoc floreret, & postea decideret: & ideo adhibuit contrarias causas particulares, quarum vna aliam impedit, vtraque tamen subseruit rei causæ vniuersali. Et est simile in agente à proposito: volo comburere medietatem alicuius ligni, & ideo adhuc beo ignem, quantum est de se comburere totum lignum, nisi impeditur, sed cum iam combussit medietatem, appono aquam extinguentem ipsum, impeditur ergo effectus ignis, sed nõ meus, imò completur omnino. sic est de qualibet causa, quod nunquã potest impediri, nisi per illud quod subterfugit ordinem suæ causalitatis, & sicut est de causalitate in producendo effectum, sic est de cognitione in iudicando de productione effectus, quia si aliquis cognoscat particulariter & solum causam effectus futuri contingentis, potest decipi in iudicando de productione effectus, sicut causa impeditur in producendo, & sic non decipi-
mur, sed intelligens qui nouit hanc & alias quæ impedire possunt, & vniuersaliter totum cõcursum causarum proueniens ex ordine superioris causæ quacunque sit illa, talis intellectus non potest decipi, sicut nec ordo ille impediri, & talis est intellectus diuinus respectu omnium generaliter, & forte intellectus angelicus respectu omnium purè naturalium.

24 AD PRIMVM argumentum cum dicitur omne scitum à Deo de necessitate eueniet. Dicendum q̄ falsum est, loquendo de necessitate absoluta & simpliciter, imò sicut scitum est euenire, sic eueniet, et ideo quod scitum est euenire necessario, necessario eueniet, & quod scitum est euenire contingenter, eueniet contingenter, alioquin scientia dei falleretur, quæ nõ solum est de euentu rerum, sed etiã de modo euentus. Et quod dicitur vltius, si nõ necessario eueniet, potest nõ euenire, ponatur ergo in esse, Dicendum q̄ si ponatur in esse illo modo qui est possibile, nõ sequitur aliquod impossibile, est autem possibile, non euenire loquendo simpliciter & absolute, sed stante suppositione nõ est possibile, & ideo sic nõ est ponendum. si enim præscitum est euenire, præuisus est ordo causarum talis, quo posito & stante nõ potest illud nõ euenire, sed necessario eueniet necessitate suppositionis prædictæ, quæ stat eum contingentia simpliciter, & est simile de contingente præsentis, sortes enim dũ currit, nõ necessario currit simpliciter & absolute, imò liberè currit potes nõ currere, & tamẽ non potest poni in esse, q̄ non currat stante suppositione q̄ currat, alioquin cõtradictoria simul verificarentur de eodem, quod est impossibile.

25 Ad secundum, cum dicitur q̄ omnis conditionalis cuius accedens est necessarium, & consequentia est necessaria, & consequens est necessarium, concedatur, si tamẽ accedens sit necessarium simpliciter, & vt ex ipso inferatur consequens, & cũ dicitur q̄ hæc est necessaria Deus præscitit A fore. Dicendum est q̄ est vt sic, & est vt nõ, si enim est necessaria adiuncto modo necessitatis erit vera. dicendo sic, Deus præscitit necessario A fore. Hæc autem est duplex, quia si modus necessitatis determinaret compositionem verbi ad subiectũ, vera est & cõposita sub hoc sensu, necessarium est deũ præscire A fore, & adhuc hæc necessitas non est nisi ex suppositione, & nõ simpliciter, quia, vt infra videbitur, deus potest nescire q̄ scit, & scire q̄ nescit, & ideo nõ necessario scit talia, sed liberè, sicut liberè vult ea fore vel non fore, si autè determinet materiam verbi. f. A fore, sic est

Inf. in. 2a
d. 3. q. 7a

d. 59. q. 3a